



EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 631 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

**Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország,
Lengyelország, Lettország, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország,
Spanyolország, Szlovénia és Szlovákia**

**Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti
jelentés**

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Észtország, Finnország, Franciaország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Spanyolország, Szlovénia és Szlovákia

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentés

1. BEVEZETÉS

A túlzott hiány esetén követendő eljárást az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: a Szerződés) 126. cikke határozza meg. Az eljárás részletes szabályait a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló, 1997. július 7-i 1467/97/EK tanácsi rendelet¹ határozza meg, amely a Stabilitási és Növekedési Paktum részét képezi.

A Szerződés 126. cikkének (3) bekezdésével összhangban ez a jelentés azt vizsgálja, hogy a tagállamok megfelelnek-e a Szerződés hiányra és adósságra vonatkozó kritériumainak.

A jelentés elkészítésének alapjául szolgáló főbb adatok

A **hiánykritérium** értékelése során a Bizottság figyelembe veszi a hiány 2022. évi tényleges arányát és a 2023-ra tervezett arányt. A Szerződés 126. cikke szerinti hiánykritérium akkor teljesül, ha az előző évi (2022) államháztartási hiány és a folyó évre (2023) tervezett hiány nem haladja meg a GDP 3 %-át. Ha a hiány valamelyik évben meghaladja a 3 %-os értéket, a Bizottság megvizsgálja, hogy a hiány aránya jelentősen és folyamatosan csökkent-e, és megközelíti-e a referenciaértéket. Azt is megvizsgálja, hogy a referenciaérték túllépése csak kivételes és átmeneti jellegű-e, és megközelíti-e a referenciaértéket (2. szakasz). Az érdemleges tényezők akkor kerülnek figyelembevételre, ha i. az államadósság nem haladja meg a GDP 60 %-át, vagy ii. az adósság meghaladja a GDP 60 %-át, de a hiány megközelíti a GDP 3 %-át, és a túllépés átmeneti (4. szakasz).

Az **adósságkritérium** akkor teljesül, ha a bruttó államadósság az előző év (2022) végén nem haladja meg a GDP 60 %-át. Ha az meghaladja a GDP 60 %-át, a Bizottság mérlegeli, hogy az adósságráta megfelelő mértékben csökken-e és megfelelő ütemben közelíti-e a referenciaértéket az adósságcsökkentési referenciaérték² betartása mellett (3. szakasz). E jelentés nem tárgyalja a fent említett referenciaértéknek és a hiánykritériumnak megfelelő tagállamokat. Az adósságkritériumnak való megfelelés értékelésekor az érdemleges tényezők minden esetben figyelembevételre kerülnek (4. szakasz).

¹ HL L 209., 1997.8.2., 6. o., módosított.

² Az adósságcsökkentési referenciaértéket az 1467/97/EK tanácsi rendelet 2. cikkének (1a) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a GDP-arányos államadósság csökkenése akkor tekinthető megfelelő mértékűnek és közelíti megfelelő ütemben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, ha a referenciaértéktől való eltérés évente átlagosan legalább egyhuzaddal csökkent azon előző három évben, amelyre vonatkozóan a referenciaértékként szolgáló adatok rendelkezésre állnak. A követelmény akkor is teljesítettnek tekinthető, ha a Bizottság költségvetési előrejelzései alapján a különbözet előírt csökkentésére a rendelkezésre álló adatok utolsó évét követő két évet magában foglaló hároméves időszak alatt kerül sor.

Emellett e jelentés összehasonlítja az államháztartási hiányt a kormányzati beruházási kiadásokkal, és figyelembe vesz minden egyéb érdemleges tényezőt, ideértve a tagállamok középtávú gazdasági és költségvetési helyzetét³.

E jelentés 16 tagállamban vizsgálja a hiány- és adósságkritériumoknak való megfelelést: **Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Ausztria, Lengyelország, Szlovénia, Szlovákia és Finnország**, a következő okok miatt (lásd még az 1. táblázatot):

- Az Eurostat által 2023. április 21-én hitelesített adatok szerint⁴ a 2022. évi államháztartási hiány 10 tagállamban meghaladta a GDP 3 %-át: **Belgium, Csehország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Ausztria és Lengyelország**⁵. A GDP 3 %-át meghaladó 2022. évi tényleges hiány meggyőző bizonyíték arra, hogy e tagállamokban⁶ túlzott hiány áll fenn.
- Emellett a 2023. évi stabilitási, illetve konvergenciaprogramok⁷ alapján az államháztartási hiány **Bulgáriában, Németországban, Észtországban, Szlovéniában és Szlovákiában** 2023-ban előreláthatóan meghaladja a GDP 3 %-át. Az említett programokban 2023-ra tervezett hiányok meggyőző bizonyítékot szolgáltatnak arra vonatkozóan, hogy az említett öt tagállamban túlzott hiány áll fenn.
- 2022 végén a bruttó államadósság Belgiumban, Németországban, Görögországban, Spanyolországban, Franciaországban, Horvátországban, Olaszországban, Cipruson, Magyarországon, Ausztriában, Portugáliában, Szlovéniában és Finnországban meghaladta a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket. **Franciaországban, Olaszországban és Finnországban** a bruttó államadósság nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. Ez meggyőző bizonyítékkal szolgál arra vonatkozóan, hogy e három tagállamban az adósságkritérium alapján túlzott hiány áll fenn.

Szakpolitikai ajánlások a tartósan jelentős mértékű bizonytalansággal összefüggésben

A Tanács által elfogadott költségvetés-politikai ajánlások az elmúlt években átalakultak, hogy reagáljanak a változó gazdasági környezetre. Az uniós és nemzeti szintű összehangolt szakpolitikai fellépés enyhítette a Covid19-világjárványnak a tagállamok gazdaságaira gyakorolt hatását, és megnyitotta az utat az erőteljes fellendülés előtt. Az Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja által teremtett új környezettel szemben az európai gazdaságnak

³ Eltérő rendelkezés hiányában az e jelentésben szereplő számadatok forrása a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése (*European Economy-Institutional Papers* 173).

⁴ Az Eurostat 2023. április 21-i 47/2023. számú eurómutatói. Az Eurostat fenntartását fejezte ki a Franciaország által a 2022. évre vonatkozóan szolgáltatott adatok minőségével kapcsolatban. Az Eurostat a francia statisztikai hatóságokkal szoros együttműködésben pontosítja az állam által az EDF (Électricité de France) állami energiaipari vállalatban végrehajtott tőkeemelés elszámolását, valamint az egyes állami részvénytársaságok által a francia államnak fizetett osztalékok esetében a szuperosztalék-teszt alkalmazását. A 2022. évi hiányt akár a GDP 0,2 százalékpontjával is alábecsülhetik.

⁵ **Románia** államháztartási hiánya 2022-ben szintén meghaladta a GDP 3 %-át. Ez a jelentés azonban nem terjed ki Romániára, mivel a Tanács 2020. április 3-án úgy határozott, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn.

⁶ Az összes fent említett esetben a tervezett hiány 2023-ban is meghaladja a GDP 3 %-át.

⁷ A tagállamok által 2023 tavaszán benyújtott stabilitási, illetve konvergenciaprogramok tekintetében lásd: https://commission.europa.eu/content/2023-european-semester-national-reform-programmes-and-stabilityconvergence-programmes_en.

sikerült megfékeznie annak kedvezőtlen hatásait, és az ellátás gyors diverzifikációjának és a gázfogyasztás jelentős csökkenésének köszönhetően átvészelte az energiaválságot.

A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének⁸ 2020. márciusi aktiválása jelentős költségvetési támogatást tett lehetővé valamennyi tagállamban a koronavírus-világjárvány kezelése során. A rendelkezés aktiválása lehetővé tette a tagállamok számára, hogy intézkedéseket hozzanak a válság megfelelő kezelésére, és ezzel egyidejűleg eltértek az uniós költségvetési keretben általában alkalmazandó egyes költségvetési követelményektől. 2020-ban és 2021-ben az összehangolt szakpolitikai fellépés sikeresen enyhítette a Covid19-világjárvány makrogazdasági hatását. 2022-ben a költségvetési politika enyhítette az energiaárak hirtelen emelkedésének társadalmi és gazdasági hatásait is, és lehetővé tette, hogy humanitárius segítséget nyújtsanak az Ukrajnából menekülőknél. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy teljesültek az általános mentesítési rendelkezés 2023-ban történő fenntartásához és 2023 végéig történő deaktiválásához szükséges feltételek⁹.

A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában felkérte a tagállamokat, hogy 2020-ban és 2021-ben hozzanak meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság fenntartása és az elkövetkező helyreállítás támogatása érdekében¹⁰. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy megfelelő gazdasági feltételek esetén a tagállamok folytassanak a prudens középtávú költségvetési helyzetek megvalósítására és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát a beruházások bővítése mellett.

Egy évvel később, 2021. június 18-án a Tanács differenciált költségvetési-politikai iránymutatást fogadott el a 2022. évi ajánlásokban: A Bizottság felkérte az alacsony és közepes GDP-arányos államadóssággal rendelkező tagállamokat, hogy támogató költségvetési irányvonalat kövessenek, illetve tartsanak fenn, a magas adósságrátával rendelkező tagállamokat pedig arra, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására használják fel a prudens költségvetési politika folytatása mellett¹¹. Az ajánlások minden tagállam esetében a nemzeti finanszírozású beruházások szintjének fenntartását javasolták. Hasonló szellemben az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló, 2022. április 5-i tanácsi ajánlás 2022-ben a mérsékelt támogató költségvetési irányvonal fenntartását kérte az euróövezet egészében, figyelembe véve mind a nemzeti költségvetéseket, mind a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által nyújtott finanszírozást¹². A költségvetési politikák differenciálására vonatkozó ajánlást fogalmaztak meg, figyelembe véve a helyreállítás erősségét, a költségvetési fenntarthatóság biztosításának

⁸ A költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendelet (HL L 209., 1997.8.2., 1. o.) 5. cikkének (1) bekezdésében, 6. cikkének (3) bekezdésében, 9. cikkének (1) bekezdésében és 10. cikkének (3) bekezdésében, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésében és 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott rendelkezés elősegíti a költségvetési politikák összehangolását súlyos gazdasági visszaesés idején. A rendelkezés alkalmazása nem függeszti fel a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásait. A rendelkezés aktiválása azonban költségvetési rugalmasságot biztosított a tagállamok számára a válság kezeléséhez azáltal, hogy lehetővé tette az egyes tagállamok középtávú költségvetési célkitűzéséhez vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti a költségvetés középtávú fenntarthatóságát.

⁹ COM(2022) 600 final, 2022.5.23. és COM (2023) 141 final, 2023.3.8.

¹⁰ A Tanács 2020. július 20-i ajánlása (2020/C 282/01–2020/C 282/27), HL C 282., 2020.8.26., 1. o.

¹¹ A Tanács 2021. június 18-i ajánlása (2021/C 304/01–2021/C 304/28, HL C 304., 2021.7.29., 1. o.). Románia esetében a Tanács ugyanezen a napon aktualizált ajánlást fogadott el a túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (2021/C 304/24, HL C 304., 2021.7.29., 111. o.).

¹² A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euróövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

és a beruházások növelésének szükségességét, ugyanakkor szem előtt tartva a tagállamok közötti eltérések csökkentésének szükségességét.

1. táblázat: A tagállamok helyzete a Szerződésben megfogalmazott hiány- és adósság-referenciaértékek alapján

	A tényleges hiány nem haladja meg (✓) /meghaladja (✗) 2022-ben a GDP 3 %-át	A tervezett hiány nem haladja meg (✓) /meghaladja (✗) 2023-ban a GDP 3 %-át	Az adósságráta 2022 végén nem haladja meg (✓✓) a GDP 60 %- át/meghaladja a GDP 60 %-át, de megfelel az adósságcsökkentési referenciaértéknek (✓) / nem felel meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek (✗)
Belgium	✗	✗	✓
Bulgária	✓	✗	✓✓
Csehország	✗	✗	✓✓
Németország	✓	✗	✓
Észtország	✓	✗	✓✓
Spanyolország	✗	✗	✓
Franciaország	✗	✗	✗
Olaszország	✗	✗	✗
Lettország	✗	✗	✓✓
Magyarország	✗	✗	✓
Málta	✗	✗	✓✓
Ausztria	✗	✗	✓
Lengyelország	✗	✗	✓✓
Szlovénia	✓	✗	✓
Szlovákia	✓	✗	✓✓
Finnország	✓	✓	✗
<i>p.m.: Az e jelentésben nem vizsgált tagállamok</i>			
<i>Dánia</i>	✓	✓	✓✓
<i>Írország</i>	✓	✓	✓✓
<i>Görögország</i>	✓	✓	✓
<i>Horvátország</i>	✓	✓	✓
<i>Ciprus</i>	✓	✓	✓
<i>Litvánia</i>	✓	✓	✓✓
<i>Luxemburg</i>	✓	✓	✓✓
<i>Hollandia</i>	✓	✓	✓✓
<i>Portugália</i>	✓	✓	✓
<i>Svédország</i>	✓	✓	✓✓
<i>Románia*</i>	✗	✗	✓✓

(*) 2020 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás alatt áll.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése és a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramok.

2022. július 12-én a Tanács ismét differenciált költségvetés-politikai iránymutatást fogadott el a 2023. évre vonatkozóan¹³. Az alacsony és közepes GDP-arányos államadóssággal rendelkező tagállamokat felkérték annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges szakpolitikai irányvonallal. A magas adósságrátával rendelkező tagállamoknak azt ajánlották, hogy biztosítsák a prudens költségvetési politikát azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a középtávú potenciális kibocsátásnövekedés szintje alatt tartják. A 2023 utáni időszakra vonatkozóan az utóbbi tagállamokat felkérték, hogy fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok révén biztosítsák a hiteles és fokozatos adósságcsökkentést. Valamennyi tagállamnak azt ajánlották, hogy álljon készen a folyó kiadásoknak a változó helyzethez való igazítására, bővítse a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, és 2023 után is prudens középtávú költségvetési helyzetet érjen el.

Az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló, 2023. május 16-i tanácsi ajánlás¹⁴ szorgalmazta az aggregált kereslet széles körű támogatásától való tartózkodást, és a költségvetési intézkedések célzottabb meghozatalát a magas energiaárak veszélyeztetett háztartásokra és életképes vállalkozásokra gyakorolt hatásának kezelése érdekében. A tagállamokat felkérték, hogy őrizzék meg az adósság fenntarthatóságát és segítsék elő a monetáris politikát, hogy biztosítsák az infláció időben történő csökkenését az EKB 2 %-os középtávú célértékére. Az ajánlás a prudens középtávú költségvetési helyzetek elérése érdekében fokozatos és fenntartható konszolidáció, valamint beruházások és reformok révén megfelelően differenciált középtávú költségvetési stratégiák meghatározását szorgalmazta. A tagállamoknak növelniük kell gazdaságuk növekedési potenciálját, fenn kell tartaniuk a közberuházások magas szintjét és támogatniuk kell a magánberuházásokat, amelyekre a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a zöld és digitális átállás támogatásához van szükség.

A 2024. évi költségvetés-politikai iránymutatásról szóló, 2023. március 8-i közleményében¹⁵ a Bizottság már bejelentette, hogy 2023 tavaszán nem fogja javasolni új túlzotthiány-eljárás megindítását, figyelembe véve a jelenleg a makrogazdasági és költségvetési kilátásokat övező, tartósan nagy mértékű bizonytalanságot.

A Bizottság 2024. tavaszán javasolni fogja a Tanácsnak, hogy a 2023. évi tényadatok alapján indítson a hiányon alapuló túlzotthiány-eljárást.

¹³ A Tanács 2022. július 12-i ajánlásai (2022/C 334/01–2022/C 334/27, HL C 334., 2022.9.1., 1. o.).

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/ecofin/2023/05/16/>

¹⁵ COM(2023) 141 final.

2. HIÁNYKRITÉRIUM

Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Ausztria, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia 2022-ben túllépte a hiányra vonatkozó referenciaértéket, vagy 2023-ban tervezi annak túllépését.

E tagállamok mindegyike esetében a referenciaértéket 2022-ben meghaladó tényleges hiány, illetve a 2023-ra tervezett túllépés kivételes. 2022-ben a tagállamok által az energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése, valamint az orosz inváziót követően Ukrajnából menekülőkhöz nyújtott humanitárius segítség érdekében hozott intézkedések hozzájárultak a magasabb hiányhoz. Az energiaárak emelkedése és a humanitárius segítségnyújtás a tagállamok hatáskörén kívül álló rendkívüli események, amelyek jelentős hatást gyakorolnak az államháztartás pénzügyi helyzetére. Míg a Covid19-cel kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések költsége 2022-ben csökkent, ezen intézkedések költsége sok tagállamban továbbra is jelentős maradt és továbbra is megfigyelhető volt a Covid19-világjárvány kitörése által okozott gazdasági visszaesés hatása a legtöbb tagállam esetében.

Az államháztartási hiány 2022-ben **Belgiumban, Csehországban, Spanyolországban, Franciaországban, Olaszországban, Lettországban, Magyarországon, Máltán és Lengyelországban** meghaladta és nem közelítette meg a referenciaértéket (lásd a 2. táblázatot).

Ausztriában az államháztartási hiány 2022-ben meghaladta, ugyanakkor megközelítette a referenciaértéket, és a stabilitási program alapján 2023-ban előreláthatóan a hiány meghaladja, ugyanakkor megközelíti a referenciaértéket, míg a Bizottság előrejelzése a GDP 3 %-a alatti hiányt jelez előre.

Bulgária, Németország, Észtország, Szlovénia és Szlovákia költségvetési hiánya 2022-ben nem haladta meg a Szerződésben meghatározott referenciaértéket, de ezen országok jelezték, hogy 2023-ban a tervezett hiány meghaladja és nem közelíti meg a GDP 3 %-át. Ezt **Bulgária, Szlovénia és Szlovákia** esetében a Bizottság előrejelzése is megerősíti. **Németország** esetében a Bizottság előrejelzése 2023-ra a GDP 3 %-a alatti hiányt állapít meg, míg **Észtország** esetében a Bizottság által előre jelzett hiány meghaladja, de megközelíti a referenciaértéket.

A Bizottság előrejelzései szerint **Csehországban, Németországban, Észtországban, Lettországban, Ausztriában és Szlovéniában** az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan nem haladja meg a GDP 3 %-át. Ezért a referenciaértéket meghaladó hiány várhatóan átmeneti lesz. Ezek a 2024-re vonatkozó hiány-előrejelzések változatlan politika feltételezésén alapulnak.

Összefoglalva, ez az elemzés arra enged következtetni, hogy 14 tagállam nem teljesíti a hiánykritériumot az érdemleges tényezők figyelembevétele előtt: **Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia**. **Ausztria** azonban teljesíti a hiánykritériumot, mivel a referenciaérték túllépése kivételes és átmeneti, és a hiány megközelíti a referenciaértéket.

2. táblázat: Államháztartási egyenleg

a GDP százalékában

	2019	2020	2021	2022	2023 SCP	2023	2024
Belgium	-2,0	-9,0	-5,5	-3,9	-5,1	-5,0	-4,7
Bulgária	2,1	-3,8	-3,9	-2,8	-6,1	-4,8	-4,8
Csehország	0,3	-5,8	-5,1	-3,6	-3,5	-3,6	-3,0
Németország	1,5	-4,3	-3,7	-2,6	-4 ¼	-2,3	-1,2
Észtország	0,1	-5,5	-2,4	-0,9	-4,3	-3,1	-2,7
Spanyolország	-3,1	-10,1	-6,9	-4,8	-3,9	-4,1	-3,3
Franciaország	-3,1	-9,0	-6,5	-4,7	-4,9	-4,7	-4,3
Olaszország	-1,5	-9,7	-9,0	-8,0	-4,5	-4,5	-3,7
Lettország	-0,6	-4,4	-7,1	-4,4	-4,0	-3,8	-2,7
Magyarország	-2,0	-7,5	-7,1	-6,2	-3,9	-4,0	-4,4
Málta	0,5	-9,7	-7,8	-5,8	-5,0	-5,1	-4,5
Ausztria	0,6	-8,0	-5,8	-3,2	-3,2	-2,4	-1,3
Lengyelország	-0,7	-6,9	-1,8	-3,7	-4,7	-5,0	-3,7
Szlovénia	0,7	-7,7	-4,6	-3,0	-4,1	-3,7	-2,9
Szlovákia	-1,2	-5,4	-5,4	-2,0	-6,3	-6,1	-4,8
Finnország	-0,9	-5,6	-2,8	-0,9	-2,6	-2,6	-2,6
<i>p.m.: Az e jelentésben nem vizsgált tagállamok</i>							
Dánia	4,1	0,2	3,6	3,3	N/A	2,3	1,3
Írország	0,5	-5,0	-1,6	1,6	1,8	1,7	2,2
Görögország	0,9	-9,7	-7,1	-2,3	-1,8	-1,3	-0,6
Horvátország	0,2	-7,3	-2,5	0,4	-0,7	-0,5	-1,3
Ciprus	1,3	-5,8	-2,0	2,1	2,0	1,8	2,1
Litvánia	0,5	-6,5	-1,2	-0,6	-2,2	-1,7	-1,4
Luxemburg	2,2	-3,4	0,7	0,2	-1,5	-1,7	-1,5
Hollandia	1,8	-3,7	-2,4	0,0	-3,0	-2,1	-1,7
Portugália	0,1	-5,8	-2,9	-0,4	-0,4	-0,1	-0,1
Svédország	0,6	-2,8	0,0	0,7	-0,4	-0,9	-0,5
Románia*	-4,3	-9,2	-7,1	-6,2	-4,4	-4,7	-4,4

(*) 2020 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás alatt áll.

Forrás: Eurostat, a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai (2023 SCP) és a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése

3. ADÓSSÁGKRITÉRIUM

Az e jelentésben tárgyalt országok közül a bruttó államadósság 2022 végén kilenc tagállamban haladta meg a GDP 60 %-át: **Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Magyarország, Ausztria, Szlovénia és Finnország** (lásd a 3. táblázatot)¹⁶. Az előző évhez képest **Finnország** kivételével valamennyi tagállamban csökkent a GDP-arányos államadósság.

3. táblázat: Államadósság

a GDP százalékában

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgium	97,6	112,0	109,1	105,1	106,0	107,3
Bulgária	20,0	24,5	23,9	22,9	25,0	28,1
Csehország	30,0	37,7	42,0	44,1	42,9	43,1
Németország	59,6	68,7	69,3	66,3	65,2	64,1
Észtország	8,5	18,5	17,6	18,4	19,5	21,3
Spanyolország	98,2	120,4	118,3	113,2	110,6	109,1
Franciaország	97,4	114,6	112,9	111,6	109,6	109,5
Olaszország	134,1	154,9	149,9	144,4	140,4	140,3
Lettország	36,5	42,0	43,7	40,8	39,8	40,5
Magyarország	65,3	79,3	76,6	73,3	70,7	71,1
Málta	40,3	52,9	55,1	53,4	54,8	56,1
Ausztria	70,6	82,9	82,3	78,4	75,4	72,7
Lengyelország	45,7	57,2	53,6	49,1	50,5	53,0
Szlovénia	65,4	79,6	74,5	69,9	69,1	66,6
Szlovákia	48,0	58,9	61,0	57,8	58,3	58,7
Finnország	64,9	74,7	72,6	73,0	73,9	76,2
p.m.: Az e jelentésben nem vizsgált tagállamok						
Dánia	33,7	42,2	36,7	30,1	30,1	28,8
Írország	57,0	58,4	55,4	44,7	40,4	38,3
Görögország	180,6	206,3	194,6	171,3	160,2	154,4
Horvátország	71,0	87,0	78,4	68,4	63,0	61,8
Ciprus	90,8	113,8	101,2	86,5	80,4	72,5
Litvánia	35,8	46,3	43,7	38,4	37,1	36,6
Luxemburg	22,4	24,5	24,5	24,6	25,9	27,0
Hollandia	48,5	54,7	52,5	51,0	49,3	48,8
Portugália	116,6	134,9	125,4	113,9	106,2	103,1

¹⁶ **Görögországban, Horvátországban, Cipruson és Portugáliában** a bruttó államadósság 2022 végén szintén meghaladta a GDP 60 %-át, de e jelentés nem vizsgálja ezen országokat, mivel megfelelnek a hiánykritériumnak és az adósságcsökkentési referenciaértéknek.

Svédország	35,5	39,8	36,5	33,0	31,4	30,7
Románia*	35,1	46,9	48,6	47,3	45,6	46,1

(*) 2020 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás alatt áll.

Forrás: Az Eurostat és a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése

Az adatok alapján 2022-ben **Belgium, Németország, Spanyolország, Magyarország, Ausztria és Szlovénia** felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek (lásd a 4. táblázatot). **Franciaország, Olaszország és Finnország** nem felelt meg a referenciaértéknek. Ahogy azt a Bizottság a 2022. március 2-i közleményében megjegyezte és a tavalyi 126.3 sz. jelentéssel összhangban, a Bizottság az összes érdemleges tényező értékelése alapján úgy véli, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túl nagy terhet jelentő, előreütemezett költségvetési kiigazítást vonna maga után, amely veszélyeztetheti a gazdasági növekedést. Ezért a Bizottság véleménye szerint az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés a fennálló gazdasági feltételek mellett nem indokolt.

Összefoglalva, az elemzés arra enged következtetni, hogy az e jelentésben tárgyalt tagállamok közül **Belgium, Németország, Spanyolország, Magyarország, Ausztria és Szlovénia** teljesíti az adósságkritériumot, ugyanakkor úgy tűnik, hogy **Franciaország, Olaszország és Finnország** az érdemleges tényezők figyelembevételre előtt nem teljesítette azt.

4. táblázat: Az adósságcsökkentési referenciaértéktől való eltérés*

A negatív eltérés az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelést jelenti

a GDP százalékában

	2021	2022	2023f	2024f
Belgium	2,0	-0,7	2,0	5,1
Németország	-2,0	-2,1	-2,0	-2,1
Spanyolország	nem releváns	-6,2	-1,1	0,4
Franciaország	1,7	1,4	1,7	3,2
Olaszország	-0,5	1,8	-0,5	3,8
Magyarország	-4,0	-3,3	-4,0	-2,5
Ausztria	-3,7	-4,1	-3,7	-4,1
Szlovénia	-3,9	-3,4	-3,9	-3,4
Finnország	1,8	0,4	1,4	1,4
p.m.: Az e jelentésben nem vizsgált tagállamok				
Görögország	-17,3	-10,4	-17,3	-9,3
Horvátország	-12,9	-8,7	-12,9	-6,9
Ciprus	-15,8	-13,8	-15,8	-13,8
Portugália	-11,9	-11,4	-11,9	-6,4

Forrás: A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése és a Bizottság számításai.

f: előrejelzés

* Az 1467/97/EK tanácsi rendelet szerint az adósságráta csökkenése akkor tekinthető megfelelő mértékűnek és közelíti megfelelő ütemben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, ha a referenciaértéktől való eltérés évente átlagosan legalább egyhuzsaddal csökkent azon előző három évben, amelyre vonatkozóan az adatok rendelkezésre állnak. A követelmény akkor is teljesítettnek tekinthető, ha a Bizottság költségvetési előrejelzései alapján a különbözet előírt csökkentésére a rendelkezésre álló adatok utolsó évét követő két évet magában foglaló hároméves időszak alatt kerül sor. Az adósságráta kiigazítására vonatkozó referenciaérték alkalmazása során figyelembevételre kerül a gazdasági ciklusnak az adósságcsökkentés ütemére gyakorolt hatása is.

A GDP 60 %-át meghaladó adósságállománnyal rendelkező tagállamok esetében az adósságcsökkentési referenciaérték hároméves időszakra kerül kiszámításra, különböző lehetőségek szerint: visszatekintő, előretekintő és a ciklushoz igazított (lásd a Stabilitási és Növekedési Paktumról szóló útmutató 2019. évi kiadását, *European Economy-Institutional Papers*, 101). A táblázat a (tényleges és ciklikusan kiigazított) GDP-arányos adósság és a (visszatekintő és előretekintő) adósság-referenciaérték(ek) közötti minimális különbséget mutatja. Ha az érték negatív, az előre jelzett GDP-arányos adósság megfelel az adósságcsökkentési referenciaértéknek. Ebben az esetben a referenciaértéktől való eltérés csökkenésének átlagos mértéke hároméves időtávon (előre- vagy visszatekintő jelleggel) legalább 1/20 volt.

4. A HIÁNY- ÉS ADÓSSÁGKRITÉRIUMOKNAK VALÓ MEGFELELÉS ÉRTÉKELÉSÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ ÉRDEMLEGES TÉNYEZŐK

A Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése értelmében e jelentés kötelezően „figyelembe veszi, hogy a költségvetési hiány meghaladja-e az állami beruházások kiadásait, valamint minden egyéb érdemleges tényezőt, beleértve a tagállam középtávú gazdasági és költségvetési helyzetét”. Ezeket a tényezőket tovább pontosítja az 1467/97/EK rendelet 2. cikkének (3) bekezdése, amely arról is rendelkezik, hogy kellő figyelmet kell fordítani „minden olyan egyéb tényezőre, amely az érintett tagállam véleménye szerint érdemleges a hiány- és adósságkritériumoknak való megfelelés átfogó értékelése szempontjából, és amelyet az adott tagállam a Tanács és a Bizottság elé terjesztett”. Az említett cikk különösen kitér arra, hogy a középtávú adóssághelyzet is érdemleges tényezőnek tekinthető.

Ezért a több országot érintő érdemleges tényezőkön (4.1. szakasz) kívül az országspecifikus érdemleges tényezők (4.2. szakasz) is figyelembevételre kerülnek. Ez utóbbi magában foglalja a középtávú gazdasági helyzetet, a középtávú költségvetési helyzetet (beleértve az állami beruházásokat), a középtávú adóssághelyzetet, azt, hogy a tagállamban makrogazdasági egyensúlyhiány vagy túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll-e fenn¹⁷, valamint a tagállamok által előterjesztett egyéb tényezőket.

Az 1. pontban már kifejtettek és az 1467/97/EK rendelet 2. cikkének (4) bekezdésében meghatározottak szerint a hiánykritériumnak való megfelelés tekintetében érdemleges tényezők vehetők figyelembe a túlzott hiány fennállásáról szóló határozathoz vezető lépések során a hiánykritérium alapján, de csak akkor, ha:

- a) a GDP-arányos államadósság nem haladja meg a 60 %-os referenciaértéket, vagy
- b) ha az meghaladja, akkor teljesül egy kettős feltétel, azaz a hiány továbbra is megközelíti a referenciaértéket és a referenciaérték túllépése átmeneti.

A hiányra vonatkozó referenciaértéket 2022-ben túllépő, vagy azt 2023-ban túllépni tervező **tagállamok** körében az adósságráta hét tagállam esetében nem haladta meg a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket: Bulgária, Csehország, Észtország, Lettország, Málta, Lengyelország és Szlovákia. Ezért e hét tagállam esetében érdemleges tényezőket lehet figyelembe venni.

¹⁷ A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló, a túlzott makrogazdasági egyensúlytalanságoknak az euroövezeten belüli kiigazítására vonatkozó végrehajtási intézkedésekről szóló, 2011. november 16-i 1174/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben (HL L 306., 2011.11.23., 8. o.) meghatározott eljárás értelmében.

A fennmaradó, a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket túllépő vagy azt túllépni tervező nyolc tagállamban – azaz Belgiumban, Németországban¹⁸, Spanyolországban, Franciaországban, Olaszországban, Magyarországon, Ausztriában és Szlovéniában – az érdemleges tényezők (megközelítő érték és átmeneti jelleg) figyelembevételéhez szükséges kettős feltétel csak Ausztriában teljesül, így az érdemleges tényezők Ausztria esetében is figyelembe vehetők.

Az 1. pontban már kifejtettek és az 1467/97/EK rendelet 2. cikkének (4) bekezdésében meghatározottak szerint a hiánykritériumnak való megfelelés tekintetében az érdemleges tényezőket mindig figyelembe kell venni.

Az alábbiakban tárgyalt érdemleges tényezők még azokra az országokra is vonatkozik, ahol azokat nem lehet figyelembe venni a túlzott hiány fennállásáról szóló, a hiánykritérium alapján hozott határozathoz vezető lépések során.

4.1. TÖBB ORSZÁGOT ÉRINTŐ ÉRDEMLEGES TÉNYEZŐK

Az elmúlt években az EU-t számos negatív sokkhatás érte. Az e jelentésben tárgyalt valamennyi tagállam esetében figyelembe kell venni az energiaárak emelkedésének és az Ukrajna elleni orosz inváziónak a makrogazdasági hatását mint kulcsfontosságú tényezőt. A háború 2022-ben és 2023-ban rendkívüli gazdasági bizonytalanságot eredményezett. Az EU a háborúhoz való földrajzi közelsége és a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való nagyfokú függése miatt a leginkább kitett gazdaságok közé tartozik. Oroszország Ukrajna elleni inváziója más nyersanyagok és élelmiszerek árát is növelte, és fokozta az ellátási zavarokat. 2022-ben a cserearányban bekövetkező sokk¹⁹ hatása elérte a gazdaságot, többek között a háztartások vásárlóerejének jelentős csökkenését eredményezve, ami drámaian megváltoztatta a fogyasztói hangulatot. A tagállamok egy sor költségvetési intézkedést fogadtak el az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítésére, ami jelentős hatást gyakorolt az államháztartási egyenlegre. A gyors szakpolitikai válasz szükségessége miatt ezen intézkedések közül sok nem volt célzott és nem őrizte meg az árjelzést. Becslések szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe 2022-ben a GDP 1,2 %-át éri el, 2023-ban pedig hasonló összeget ér el²⁰. Az államháztartási egyenleget szintén befolyásolta a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési terhe is, amely 2022-ben és 2023-ban a becslések szerint a GDP 0,1 %-át tette ki. Mindezen tényezők együttesen nyomást gyakoroltak az államháztartásra.

¹⁸ A német stabilitási program 2023-ra a GDP 3 %-át meghaladó hiánnyal számol. A Bizottság utólag készített előrejelzése szerint a hiány 2023-ban 3 % alatt lesz, figyelembe véve az energiaárak alakulására vonatkozó frissebb feltételezéseket.

¹⁹ Ez a relatív export- és importárak változásait jelzi.

²⁰ Lásd COM(2023) 600 final, 2023.5.24.

Azt is figyelembe kell venni, hogy ezek a zavarok akkor következtek be, amikor még folyamatban volt az európai gazdaság felépülése a Covid19-világjárvány gazdasági és költségvetési hatása alól, és az államadósság aránya a világjárvány következtében jelentősen megnőtt.

A magas infláció egy másik olyan tényező, amelyet figyelembe kell venni, mivel középtávon végső soron nyomást gyakorolhat az államháztartásra. 2022-ben az energia és más nyersanyagok árának emelkedése fokozta a magas inflációt, amely idővel a gazdaság egészében megfigyelhető volt. Az infláció 2023-ban várhatóan magas marad. Rövid távon a magas infláció az adóbevételek növelésével és a GDP-arányos államadósság csökkentésével javíthatja az államháztartási számlákat. Ez a javulás azonban rövid távú lehet, mivel a behajtott adók növekedése kifut, a magasabb árak utólagos hatást gyakorolnak a kiadási tételekre, és a kamatlábak emelkedése magasabb adósságterhet eredményez az adósság átlagos futamidejétől függően. Az a tény is, hogy az inflációt nagyrészt a kínálati tényezők vezérelték, kedvez a kompenzációs intézkedések iránti igényeknek, amelyek – ha nem a legsérülékenyebb csoportokat célozzák meg – széles alapokon nyugvó költségvetési támogatást és túlzottan expanzív irányvonalat eredményezhetnek, ami megnehezíti a központi banknak az infláció csökkentésére irányuló feladatát, és végső soron hozzájárul a szigorúbb monetáris politikához, a kamatlábak hosszabb ideig tartó magas szintje mellett.

A háború drámaian megváltoztatta a képet azáltal, hogy a globális ellátási láncban újabb fennakadásokat okozott, további nyersanyagár-nyomást táplált és fokozta a bizonytalanságot. A Bizottság előrejelzése szerint a reál GDP-növekedés az EU-ban a 2022. évre becsült 3,5 %-ról 2023-ra várhatóan 1 %-ra lassul, majd 2024-ben 1,7 %-ra javul. Az erősödő árnyomás ellenére az infláció az előrejelzések szerint a 2022. évi 9,2 %-ról 2023-ban 6,7 %-ra, 2024-ben pedig 3,1 %-ra csökken.

Összességében az EU költségvetési politikája a támogató irányvonalról mérsékelten restriktív költségvetési irányvonalra tér át. Becslések szerint 2022-ben a költségvetési irányvonal²¹ az EU egészében – beleértve a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből²² és más uniós alapokból származó vissza nem térítendő támogatásokkal finanszírozott kiadásokat is – a GDP 1,9 %-ának megfelelő mértékben expanzív volt, azonban az előrejelzések szerint annak 0,4 %-os, mérsékelten restriktív változása várható 2023-ban. 2022-ben az államháztartási hiány az EU-ban és az euroövezet egészében a GDP 3,4 %-ára, illetve 3,6 %-ára csökkent (mindkét esetben a GDP mintegy 1,5 százalékpontjának megfelelő csökkenés). Az előrejelzések szerint 2023-ban az EU-ban és az euroövezet egészében tovább csökken a GDP 3,1 %-ára és 3,2 %-ára²³. Az előrejelzések szerint az államháztartási hiány 2024-ben tovább csökken a GDP 2,4 %-ára.

²¹ A 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott megközelítés alapján a költségvetési irányvonal jelenleg a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban.

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

²³ Ezt a 2023-as fejleményt az olasz költségvetési hiánynak az adójóváírások statisztikai kezeléséből eredő jelentős csökkenése okozza (lásd a 4.2.8. szakaszt).

A 2022. évi hiánycsökkenés elsősorban annak az eredménye, hogy a gazdasági fellendülésnek és a Covid19-világjárvány okozta válság hatásainak leküzdése érdekében aktivált diszkrecionális szakpolitikai támogatás nagy része kivezetésre került. Emellett a bevételek kedvezően alakultak 2022-ben. 2023-ban az e jelentésben vizsgált tagállamok között a hiány alakulása eltérőbb lesz, mivel a hiány aránya az előrejelzések szerint nőni fog Belgium, Bulgária, Észtország, Lengyelország, Szlovénia, Szlovákia és Finnország esetében, Csehországban és Franciaországban stabil marad, Németországban, Spanyolországban, Olaszországban, Lettországban, Magyarországon, Máltán és Ausztriában pedig csökkenni fog.

A hiány csökkenő tendenciája és a gazdasági fellendülés eredményeképpen az előrejelzés távlatában az EU-ban és az euroövezet egészében várhatóan csökkenni fog az államadósság. Az EU-ban a GDP-arányos államadósság a 2021. évi 89,5 %-ról 2022-ben 85,3 %-ra csökkent (az euroövezetben 97,3 %-ra, illetve 93,2 %-ra), és az előrejelzések szerint 2023-ban és 2024-ben tovább csökken 83,4 %-ra, illetve 82,6 %-ra (az euroövezetben 90,8 %-ra, illetve 89,9 %-ra). Az e jelentésben figyelembe vett tagállamok közül Észtország, Csehország és Finnország esetében a GDP-arányos államadósság 2022-ben nem csökkent.

4.2. ORSZÁGSPECIFIKUS ÉRDEMLEGES TÉNYEZŐK

Ebben a szakaszban az országspecifikus érdemleges tényezők kerülnek értékelésre. E tényezők közé tartoznak a középtávú makrogazdasági kilátások, a középtávú költségvetési helyzet (beleértve az állami beruházásokat; lásd az 5. táblázatot), a középtávú adóssághelyzet, az, hogy a tagállamban makrogazdasági egyensúlyhiány vagy túlzott mértékű makrogazdasági egyensúlyhiány áll-e fenn, valamint a tagállamok által előterjesztett egyéb érdemleges tényezők.

5. táblázat: Állami beruházások

a GDP százalékában

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgium	2,6	2,7	2,7	2,7	2,9	3,1
Bulgária	3,3	3,3	2,6	3,0	3,8	3,0
Csehország	4,4	4,8	4,7	4,6	4,7	4,3
Németország	2,4	2,7	2,6	2,6	2,7	2,9
Észtország	5,0	5,7	5,6	5,2	5,0	4,8
Spanyolország	2,2	2,6	2,7	2,8	2,9	2,9
Franciaország	3,7	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8
Olaszország	2,3	2,6	2,9	2,7	3,1	3,5
Lettország	5,1	5,7	5,2	3,8	5,5	6,1

Magyarország	6,3	6,5	6,3	5,3	5,3	5,1
Málta	3,8	4,2	3,8	3,3	3,8	3,1
Ausztria	3,1	3,3	3,6	3,3	3,4	3,3
Lengyelország	4,3	4,5	4,1	4,0	4,1	4,2
Szlovénia	3,8	4,1	4,7	5,2	6,1	5,0
Szlovákia	3,6	3,4	3,1	3,3	4,9	4,1
Finnország	4,4	4,8	4,2	4,1	4,5	4,4
p.m.: Az e jelentésben nem vizsgált tagállamok						
Dánia	3,2	3,6	3,4	3,1	3,3	3,2
Írország	2,3	2,3	2,0	2,0	2,0	2,0
Görögország	2,5	3,1	3,6	3,5	3,9	4,6
Horvátország	4,3	5,5	4,7	3,8	4,7	4,6
Ciprus	2,5	2,8	2,7	2,6	3,0	2,8
Litvánia	3,1	4,4	3,1	3,0	3,6	3,6
Luxemburg	4,1	4,7	4,1	4,1	4,3	4,3
Hollandia	3,4	3,7	3,4	3,2	3,3	3,3
Portugália	1,8	2,3	2,6	2,5	3,1	3,2
Svédország	4,9	5,0	4,8	4,9	4,9	4,8
Románia*	3,5	4,6	4,2	4,2	5,2	4,4

(*) 2020 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás alatt áll.

Forrás: Az Eurostat és a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése

Míg az országspecifikus szakaszok a középtávú makrogazdasági helyzetre – többek között a növekedéshez való hozzájárulásra –, valamint a középtávú költségvetési és adóssághelyzetre vonatkozó kulcsfontosságú információkat tartalmaznak, a makrogazdasági és költségvetési kilátásokkal kapcsolatos további részletek a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésében találhatók. Az egyes tagállamokra vonatkozóan az alábbiakban tárgyalt költségvetési intézkedésekre, költségvetési irányvonalra²⁴ és adósságfenntarthatósági elemzésre vonatkozó további információk a 2023. évi stabilitási, illetve konvergenciaprogramokat véleményező tanácsi ajánlásokra vonatkozó bizottsági ajánlásokban és az azokat kísérő költségvetési statisztikai táblázatokban, valamint a 2023. évi országjelentésekben találhatók.²⁵

²⁴ A költségvetési irányvonalat i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó (és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélküli), a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokat tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbségként mérik. A mutató negatív (pozitív) előjele expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelent.

²⁵ Az adósságfenntarthatósági elemzés aktualizálásra került a 2021. évi költségvetési fenntarthatósági jelentéshez (*European Economy-Institutional Papers* 171) képest, tükrözve a Bizottság legfrissebb előrejelzését.

Lásd az európai szemeszter 2023. tavaszi csomagjának fő elemeiről szóló közleményt (COM (2023) 600 final, 2023.5.24.) és a tanácsi ajánlásokra vonatkozó bizottsági ajánlásokat (COM(2023) 601–626). Az egyensúlyhiányt vagy túlzott egyensúlyhiányt tapasztaló tagállamok legutóbbi bizottsági értékeléséhez lásd a vonatkozó részletes vizsgálatokat (SWD(2023) 628–643). Az e jelentésben tárgyalt összes tagállam adósságfenntarthatósági kockázatainak értékelését lásd az országjelentésekben szereplő, az adósságfenntarthatósági elemzésről szóló mellékletekben (SWD(2023) 601–626).

4.2.1. BELGIUM

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 5,4 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 6,3 %-kal, 2022-ben pedig 3,2 %-kal nőtt. A gazdaság 2023-ban várhatóan 1,2 %-kal, 2024-ben pedig 1,4 %-kal fog növekedni. 2023-ban a növekedés motorja elsősorban a magánfogyasztás és a beruházások. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány a 2020. évi 9 %-ról 2021-ben a GDP 5,5 %-ára, 2022-ben pedig 3,9 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 5 %-ára, 2024-ben pedig 4,7 %-ára nő. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 2,7 %-ára emelkedtek, 2021-ben és 2022-ben stabil szinten maradtak. Az előrejelzés szerint 2023-ban a beruházások aránya a GDP 2,9 %-ára nő.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP -2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal támogató volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Belgium továbbra is támogatta a helyreállítást, többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházások révén. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át (2021-ben a GDP 0,2 %-át) tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz. Így Belgium a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,9 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. A nemzeti finanszírozású folyó kiadások jelentős expanzív hatása csak részben tulajdonítható az energiaárak emelkedéséből eredő gazdasági és társadalmi hatások kezelését célzó költségvetés-politikai intézkedéseknek, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeinek. Belgium ezért nem korlátozta megfelelő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP -1,1 %-a). Az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2023-ban a GDP 0,7 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések alacsonyabb, a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségét. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások középtávú potenciális kibocsátásnövekedés mértékét meghaladó növekedése nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedéséhez hozzájárul az állami szektor béreinek és szociális juttatásainak (az állami szféra béreinek és szociális juttatásainak indexálása miatti) tartós növekedése, a népesség elöregedése miatt strukturálisan emelkedő folyó kiadások és a lakáscélú energiaszerződések adóztatásának reformja, valamint a vállalatok társadalombiztosítási járulékainak 2023 első felében bekövetkezett átmeneti csökkenése is. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti

finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 97,6 %-ának megfelelő értékről 2020 végére 112 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 105,1 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 106 %-át, illetve 107,3 %-át teszi ki.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság 2033-ra folyamatosan emelkedne a GDP mintegy 126 %-ára. Az alapforgatókönyv szerinti adósságpálya érzékeny a makrogazdasági sokkokra. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint az adósságráta 2027-ben valószínűleg magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockázatonövelő tényezők közé sorolható a közelmúltbeli kamatemelés, a rövid lejáratú adósság aránya, a magas bruttó finanszírozási igények, a külföldi illetőségű hitelezőkkel szembeni államadósság magas aránya és a különböző kormányzati szintek közötti költségvetési koordináció hiánya, továbbá néhány szövetségi egység egyedi sebezhetőséget mutat. Másrészt a kockázatsökkentő tényezők közé tartozik egyfelől az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, ami lehetővé teszi, hogy az emelkedő kamatlábak csak fokozatosan érvényesüljenek az adósságteherben, mely korábban a hosszú lejáratú, viszonylag stabil (diverzifikált és nagy befektetői bázissal rendelkező) finanszírozási források történelmileg alacsony hitelfelvételi költségeinek köszönhetően kedvezően alakult, másfelől az a tény, hogy a teljes államadósság euróban denominált. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: 2023. május 9-én Belgium további, fent nem említett érdemleges tényezőről számolt be, nevezetesen az adó- és szociális ellátórendszer reformjára irányuló kormányzati projektre vonatkozóan, amelynek célja a foglalkoztatás és a gazdasági tevékenység fellendítése, ezáltal elősegítve az államháztartás fenntarthatóságát, a nyugdíjrendszer pénzügyi fenntarthatóságának javítását célzó (a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott) nyugdíjreformot, a munkaerőpiaci részvételt elősegítő különböző kezdeményezéseket, a kiadások felülvizsgálatának végrehajtását, valamint a zöld és digitális átállás felgyorsítását célzó állami beruházások fokozására irányuló kötelezettségvállalást (többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása révén).

4.2.2. BULGÁRIA

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 4 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 7,6 %-kal, 2022-ben pedig 3,4 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,5 %-kal, 2024-ben pedig 2,4 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsősorban a magán- és az állami fogyasztás vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben visszatért a 2019. évi szintre.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány a 2020. évi 3,8 %-ról 2021-ben a GDP 3,9 %-ára nőtt, majd 2022-ben 2,8 %-ra esett vissza. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban és 2024-ben egyaránt a GDP 4,8 %-át éri el. Ez az

előrejelzés figyelembe veszi Bulgária 2023. évi költségvetési tervezetét és középtávú költségvetési stratégiáját, amely magában foglalja a korábbi években jogszabályba foglalt intézkedések – például a bérek és nyugdíjak emelése, valamint egyes adók csökkentése – által vezérelt, alapforratókönyv szerinti, változatlan szakpolitikát feltételező költségvetési tervet. Ezeket a dokumentumokat a Parlament még nem hagyta jóvá. Az állami beruházások a 2020. évi 3,3 %-ról a GDP 2,6 %-ára csökkentek 2021-ben, majd 2022-ben 3 %-ra nőttek, és 2022-ben meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP –1,2 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Bulgária a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,8 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,9 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,5 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Bulgária ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez az expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 0,9 %-át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségeit (a GDP 0,1 %-a). Bulgária ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a költségvetési irányvonal 2023-ban – magas infláció mellett – expanzív lesz (a GDP –3,1 %-a). Az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2023-ban a GDP 1,9 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. A nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzések szerint Bulgária a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközhöz és más uniós alapokon keresztül további beruházásokat fog finanszírozni a nemzeti finanszírozású beruházások fenntartása mellett. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,9 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 20 %-ról 2020 végére 24,5 %-ra nőtt. 2022 végén az államadósság a GDP 22,9 %-át tette ki és az előrejelzések szerint 2023 és 2024 végén pedig a GDP 25 %-át, illetve 28,1 %-át éri el. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza a Bulgária által 2023. május 11-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket. A bolgár hatóságok arról is beszámoltak, hogy a 2023. évi költségvetési tervezetről folyó megbeszélések részeként a Parlamentben képviselt vezető pártok nyilvánosan elkötelezték magukat amellett, hogy 2023-ban a GDP 3 %-ára csökkentik a hiányt.

4.2.3. CSEHORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 5,5 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 3,6 %-kal, 2022-ben pedig 2,5 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,2 %-kal, 2024-ben pedig 2,6 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedés elsődlegesen a beruházások és a nettó export eredménye. A gazdasági tevékenység 2022-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány a 2020. évi 5,8 %-ról 2021-ben a GDP 5,1 %-ára, 2022-ben pedig 3,6 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 3,6 %-át, 2024-ben pedig 3 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 4,8 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 4,7 %-ára, 2022-ben pedig 4,6 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint az állami beruházások 2023-ban a GDP 4,7 %-ára nőnek, 2022-ben és 2023-ban pedig meghaladják az államháztartási hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal összességében semleges volt, és GDP -0,1 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Csehország továbbra is támogatta a helyreállítást, többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházások révén. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,1 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Csehország ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP +1,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 1,2 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések alacsonyabb, a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségét. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem alacsonyabb költségeit is (a GDP 0,1 %-ával). Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,5 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Csehország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközon és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 30 %-ának megfelelő értékről 2020 végére 37,7 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 44,1 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 42,9 %-át, illetve 43,1 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Csehországban nem tapasztalható egyensúlyhiány. A sebezhetőségek az árak versenyképességéhez és a lakásárhoz kapcsolódnak, de a jövőben korlátozott mértékűnek tűnnek, mivel a háztartások adósságállománya visszafogott, és az infláció várhatóan jelentősen gyorsabban lassul, mint az uniós átlag.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza a Csehország által 2023. május 9-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.4. NÉMETORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 3,7 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 2,6 %-kal, 2022-ben pedig 1,8 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,2 %-kal, 2024-ben pedig 1,4 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a nettó export vezérli. A gazdasági tevékenység 2022-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 4,3 %-ról 2021-ben a GDP 3,7 %-ára, 2022-ben pedig 2,6 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 2,3 %-a, 2024-ben pedig 1,2 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 2,7 %-ára nőttek, 2021-ben és 2022-ben egyaránt a GDP 2,6 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint az állami beruházások 2023-ban a GDP 2,7 %-ára növekednek és 2023-ban meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP -2,7 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Németország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz. Németország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,2 %-át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Ugyanakkor a jövedelemadó-csökkentések csökkentették az államháztartási bevételeket és hozzájárultak a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez is (a GDP 0,1 %-a). A nemzeti finanszírozású folyó kiadások jelentős expanzív hatása csak részben tulajdonítható az energiaárak emelkedéséből eredő gazdasági és társadalmi hatások kezelését célzó költségvetés-

politikai intézkedéseknek, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeinek. Németország ezért nem korlátozta kellő mértékben a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP +0,5 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések megnövekedett költségeit, amelyek a GDP 0,2 %-át teszik ki. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,2 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Németország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzön és más uniós alapokon keresztül, és fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 59,6 %-ának megfelelő értékről 2021 végére 69,3 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 66,3 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 65,2 %-át, illetve 64,1 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Németországban továbbra is egyensúlyhiány tapasztalható. A folyó fizetési mérleg tartósan nagy többlete, amely a megtakarításokhoz képest visszafogott beruházásokat is tükröz, és amely határokon átnyúló jelentőséggel bír, fokozatosan csökkent, legutóbb az energiaválság során, de várhatóan jelentősen nőni fog.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza a Németország által 2023. május 9-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket. Németország azt is megerősítette, hogy az alacsonyabb energiaárak jelenlegi tendenciája alapján a 2023. évi hiány a stabilitási programban tervezettnél alacsonyabb lehet.

4.2.5. ÉSZTORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 0,6 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 8 %-kal nőtt, majd 2022-ben 1,3 %-kal esett vissza. 2023-ban várhatóan tovább csökken 0,4 %-kal, majd 2024-ben ismét 3,1 %-kkal nő. A készletek és a nettó export szintje 2023-ban várhatóan növekedni fog. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 5,5 %-ról 2021-ben a GDP 2,4 %-ára, 2022-ben pedig 0,9 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 3,1 %-a, 2024-ben pedig 2,7 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 5,7 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 5,6 %-ára, 2022-ben

pedig 5,2 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban tovább csökkennek a GDP 5 %-ára, és 2022-ben és 2023-ban meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP 1,3 %-át kitevő restriktív költségvetési irányvonal állt fenn, ami a magas infláció mellett megfelelő volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Észtország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,4 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,6 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az építőipari árak gyors és előre nem látható emelkedésének tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Észtország ezért nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,8 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Észtország ezért nem korlátozta kellőképpen a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-0,8$ %-a). Az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2023-ban a GDP 1,2 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések alacsonyabb, a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségét. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem magasabb költségeit is (a GDP 0,1 %-ával). Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését elsődlegesen a szociális kiadások, az állami bérek, az oktatási és védelmi kiadások vezérlik. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Észtország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 8,5 %-ának megfelelő értékről 2020 végére 18,5 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 18,4 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 19,5 %-át, illetve 21,3 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében alacsony kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Észtországban nem tapasztalható egyensúlyhiány. A versenyképességgel és a lakásárák alakulásával kapcsolatos sebezhetőségek az utóbbi időben fokozódtak, de azok jelenleg általánosságban visszafogottnak tűnnek.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza az Észtország által 2023. május 5-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.6. SPANYOLORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 11,3 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben és 2022-ben is évente 5,5 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,9 %-kal, 2024-ben pedig 2,0 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a nettó export és kisebb mértékben a magánberuházások vezérlik. Az előrejelzések szerint a gazdasági tevékenység 2023-ban visszatér a 2019. évi éves szintre.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 10,1 %-ról 2021-ben a GDP 6,9 %-ára, 2022-ben pedig 4,8 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 4,1 %-a, 2024-ben pedig 3,3 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 2,6 %-ára nőttek, 2021-ben és 2022-ben a GDP 2,7 %-ára, illetve 2,8 %-ára tovább nőttek. Az előrejelzések szerint 2023-ban elérik a 2,9 %-ot.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP -2,5 %-át kitevő költségvetési irányvonal támogató volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Spanyolország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,2 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Spanyolország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,7 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,5 %-át kitevő további nettó költségvetési kiadás). Ugyanakkor a folyó termelőfelhasználásra és a természetbeni szociális transzferekre fordított magasabb kiadások szintén hozzájárultak a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez. Spanyolország ezért nem korlátozta kellőképpen a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP -0,3 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,2 %-ának megfelelő, összességében semleges hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács ajánlásával. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett, összességében semleges hatása lényegében annak tulajdonítható, hogy az energiaárak emelkedését kezelő, a háztartásokat és a vállalkozásokat támogató (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések nettó költségei csökkentek (a GDP 1,0 %-ával). A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedését elsősorban a szociális transzferek növekedése vezérli, amelyet a nyugdíjaknak a

múltbeli inflációhoz való újbóli kapcsolása és a folyó termelőfelhasználásra fordított kiadások növekedése eredményez. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Spanyolország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint fenn fogja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 98,2 %-ának megfelelő értékről 2020 végére 120,4 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 113,2 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 110,6 %-át, illetve 109,1 %-át teszi ki.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság enyhén csökkenne, majd 2033-ban ismét a GDP mintegy 106 %-ára emelkedne. Az adósságpálya érzékeny a makrogazdasági sokkokra. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint az adósságráta 2027-ben valószínűleg magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockázatonövelő tényezők a kamatlábak közelmúltbeli emelkedéséhez, valamint a külső adósság és a magánszektor adósságának magas szintjéhez kapcsolódnak, ami felerősítheti a pénzügyi feltételek szigorításának a háztartások és a vállalkozások pénzügyi helyzetére gyakorolt kedvezőtlen hatását. Másrészt a kockázatcsökkentő tényezők közé tartozik egyfelől az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, ami lehetővé teszi, hogy az emelkedő kamatlábak csak fokozatosan érvényesüljenek az adósságteherben, mely korábban a hosszú lejáratú, viszonylag stabil (jól diverzifikált és nagy befektetői bázissal rendelkező) finanszírozási források történelmileg alacsony hitelfelvételi költségeinek köszönhetően kedvezően alakult, másfelől az a tény, hogy az államadósság euróban denominált. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Spanyolországban továbbra is egyensúlyhiány tapasztalható. A magánszektor adósságának, az államadósságnak és a külső adósságnak magas szintjével kapcsolatos, határokon átnyúló jelentőségű sebezhetőség csökken, de továbbra is fennáll.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: 2023. május 9-én Spanyolország további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen a spanyol gazdaság strukturális átalakítására vonatkozóan, amely tartós javulást eredményez az alábbi területeken: foglalkoztatási ráták (a társadalombiztosítási jogviszony aránya az eddigi legmagasabb szinten van), a nettó nemzetközi befektetési pozíció (és általánosságban a külgazdasági szektor, amely immár tizedik éve többletet mutat a folyó fizetési mérlegben) és az államháztartás (a gazdasági szereplők magatartásának jelentős változásain és a meghozott intézkedéseken alapuló jelentős állami bevételelnövekedés).

4.2.7. FRANCIAORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 7,8 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 6,8 %-kal, 2022-ben pedig 2,6 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,7 %-kal, 2024-ben pedig 1,4 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a beruházások és az állami fogyasztás vezérli. A gazdasági tevékenység 2022-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 9 %-ról 2021-ben a GDP 6,5 %-ára, 2022-ben pedig 4,7 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 4,7 %-a, 2024-ben pedig 4,3 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 3,7 %-os szintjén maradtak, 2021-ben a GDP 3,6 %-ára csökkentek, majd 2022-ben 3,7 %-ra nőttek. Az előrejelzések szerint az állami beruházások szintje 2023-ban stabil marad.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP -2,0 %-át kitevő költségvetési irányvonal támogató volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Franciaország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,6 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,7 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022. évi minimális csökkenése a terv első két évére ütemezett végrehajtásának az eredménye. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Franciaország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,7 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 0,8 %-át kitevő további nettó költségvetési kiadás). Ugyanakkor a nyugdíjak, a szociális juttatások és az állami bérek indexálása is hozzájárult a nettó elsődleges folyó kiadások növekedéséhez (a GDP 0,4 %-a). Franciaország ezért nem korlátozta kellőképpen a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP +0,5 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,6 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések megnövekedett, a GDP 0,1 %-át kitevő költségeit. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,4 %-át tették ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások semleges hatással járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz. Franciaország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP 97,4 %-ának megfelelő értékről 2020 végére 114,6 %-ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP 111,6 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 109,6 %-át, illetve 109,5 %-át teszi ki.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság a következő 10 évben növekedne, és 2033-ra elérné a GDP mintegy 125.6 %-át. Az adósságpálya érzékeny a makrogazdasági sokkokra. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint az adósságráta 2027-ben valószínűleg magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockáztnövelő tényezők a kamatlábak közelmúltbeli emelkedéséhez, a bruttó finanszírozási igény középtávon várható növekedéséhez, valamint a magánszektorból eredő függő kötelezettségekhez kapcsolódnak, többek között a vállalkozásoknak és önálló vállalkozóknak a Covid19-válság során nyújtott állami garanciák esetleges lehívásával összefüggésben. Másrészt a kockázatcsökkentő tényezők közé tartozik az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, ami lehetővé teszi, hogy az emelkedő kamatlábak csak fokozatosan érvényesüljenek az adósságteherben, mely korábban a hosszú lejáratú, viszonylag stabil (diverzifikált és nagy befektetői bázissal rendelkező) finanszírozási források történelmileg alacsony hitelfelvételi költségeinek köszönhetően kedvezően alakult. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Franciaországban továbbra is egyensúlyhiány tapasztalható. A magas államadóssággal, a versenyképességgel és az alacsony termelékenységnövekedéssel kapcsolatos sebezhetőségek, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak, továbbra is fennállnak, de bizonyos jelek utalnak azok csökkenésére.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: 2023. május 9-én Franciaország további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásait meghaladó zöld és digitális átállás támogatása érdekében 2021-től tett beruházási erőfeszítésekre, valamint a vállalkozások versenyképességének fokozása érdekében a termelési adók csökkentésére vonatkozóan.

4.2.8. OLASZORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 9 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 7 %-kal, 2022-ben pedig 3,7 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,2 %-kal, 2024-ben pedig 1,1 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedés elsődlegesen a beruházások és a nettó export eredménye. A gazdasági tevékenység 2022-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 9,7 %-ról 2021-ben a GDP 9 %-ára, 2022-ben pedig 8 %-ára csökkent. Mind a 2021. évi, mind pedig a 2022. évi szint magában foglalja egyes lakásfelújítási adójóváírások új statisztikai kezelésének hiánynövelő hatását, amelyet jelenleg tőketranszferként tartanak nyilván, és amelyek többnyire 2021–2022-ra halmozódtak fel. Az államháztartási hiány az előrejelzések szerint 2023-ban a GDP 4,5 %-a, 2024-ben pedig 3,7 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 2,6 %-ára nőttek, 2021-ben tovább nőttek a GDP 2,9 %-ára, majd 2022-ben 2,7 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban eléri a GDP 3,1 %-át.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP $-3,2\%$ -át kitevő költségvetési irányvonal támogató volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Olaszország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP $0,9\%$ -át tették ki (2021-ben a GDP $0,4\%$ -át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz. Olaszország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése $2,4$ százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP $2,2\%$ -át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP $0,1\%$ -a). Olaszország ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP $+2,6\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP $0,9\%$ -ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett restriktív hatása lényegében a háztartásokat és a vállalkozásokat az energiaárak emelkedésére reagáló (célzott és nem célzott) támogatási intézkedések (GDP-arányosan $1,5$ százalékponttal) csökkentett költségeinek tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugói a nyugdíjkiadásoknak az előző évi inflációhoz való indexálás miatti növekedése, valamint az alacsony és közepes jövedelműek esetében a munkát terhelő adóék közelmúltban elfogadott további csökkentései. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP $1,4\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $0,1$ százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Olaszország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi, a GDP $134,1\%$ -ának megfelelő értékről 2020 végére $154,9\%$ -ra nőtt. 2022 végén az adósság a GDP $144,4\%$ -át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP $140,4\%$ -át, illetve $140,3\%$ -át teszi ki.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság folyamatosan nőne, és 2033-ban elérné a GDP mintegy $156,5\%$ -át. Az adósságpálya érzékeny a makrogazdasági sokkokra. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint nagy a valószínűsége annak, hogy az adósságráta 2027-ben magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockáztnövelő tényezők a kamatlábak közelmúltbeli emelkedéséhez, a rövid lejáratú államadósság arányához és a magánszektorból eredő függő kötelezettségekhez

kapcsolódnak, többek között a Covid19-váltsággal kapcsolatos állami garanciák esetleges lehívásával összefüggésben. Másrészt a kockázatsökkentő tényezők közé tartozik egyfelől az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, ami lehetővé teszi, hogy az emelkedő kamatlábak csak fokozatosan érvényesüljenek az adósságteherben, mely korábban a hosszú lejáratú, viszonylag stabil (diverzifikált és nagy befektetői bázissal rendelkező) finanszírozási források történelmileg alacsony hitelfelvételi költségeinek köszönhetően kedvezően alakult, másfelől a pozitív nettó nemzetközi befektetési pozíció. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Olaszországban továbbra is túlzott egyensúlyhiány áll fenn. Bár bizonyos javulás tapasztalható, a magas államadóssággal és a gyenge termelékenységnövekedéssel kapcsolatos sebezhetőség a munkaerőpiac sérülékenysége és a pénzügyi piacok bizonyos gyengeségei mellett, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak, továbbra is fennáll.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza az Olaszország által 2023. május 11-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.9. LETTORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 2,3 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 4,3 %-kal, 2022-ben pedig 2,8 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,4 %-kal, 2024-ben pedig 2,8 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a magánfogyasztás és a nettó export vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Miután az államháztartási hiány a 2020. évi 4,4 %-ról 2021-ben a GDP 7,1 %-ára nőtt, 2022-ben 4,4 %-ra csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 3,8 %-a, 2024-ben pedig 2,7 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 5,7 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 5,2 %-ára, 2022-ben pedig 3,8 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint az állami beruházások 2023-ban a GDP 5,5 %-ára növekednek és meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint a 2022. évi költségvetési irányvonal összességében semleges volt, ami a magas infláció mellett megfelelő volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Lettország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A kapacitásbeli korlátok és az építőipari árak emelkedése miatt 2022-ben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott egyes beruházások késedelmet szenvedtek, ami a kiadások kismértékű csökkenéséhez vezetett. A nemzeti finanszírozású beruházások 1,2 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Lettország ezért nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Lettország ezért korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-0,9\%$ -a). Az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2023-ban a GDP $0,5\%$ -ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések alacsonyabb, a GDP $0,4\%$ -ának megfelelő költségét. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem magasabb költségeit is (a GDP $0,1\%$ -ával). Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a 2023. évi költségvetési csomagban szereplő kiadási intézkedések vezérlik, mint például a közigazgatási és egészségügyi dolgozók béremelése, az onkológia, a tudomány és a kutatás finanszírozására fordított további folyó kiadások és a nemzeti közigazgatás egyéb diszkrecionális folyó kiadásai, valamint a nyugdíjakra és juttatásokra fordított magasabb kiadások. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP $2,2\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $1,0$ százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Lettország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközon és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi $36,5\%$ -ról 2020 végére $42,0\%$ -ra nőtt. 2022 végén a GDP $40,8\%$ -át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP $39,8\%$ -át, illetve $40,5\%$ -át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében alacsony kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Lettországon nem tapasztalható egyensúlyhiány. A külső hitelfelvétellel és a lakhatással kapcsolatos sebezhetőségek továbbra is mérsékeltek; a versenyképességet fenyegető kockázatok jelentősek, de a közjövőre nézve általánosságban visszafogottak tűnnek.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza a Lettország által 2023. május 8-án előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.10. MAGYARORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 4,5 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 7,2 %-kal, 2022-ben pedig 4,6 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,5 %-kal, 2024-ben pedig 2,8 %-kal fog nőni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a nettó export vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 7,5 %-ról 2021-ben a GDP 7,1 %-ára, 2022-ben pedig 6,2 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban a GDP 4 %-a, 2024-ben pedig 4,4 %-a lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 6,5 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 6,3 %-ára, 2022-ben pedig 5,3 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban is a GDP 5,3 %-át érik el, tehát meghaladják az államháztartási hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP -0,4 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Magyarország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,5 %-át tették ki (2021-ben a GDP 2,1 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az európai strukturális és beruházási alapok kisebb mértékű felhasználásának tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Magyarország ezért nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Magyarország ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP +4,2 %-a). Az előrejelzések szerint a nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 2,2 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ezért a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 2,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Ezért Magyarország további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközhöz és más uniós alapokon keresztül, bár az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 65,3 %-ról 2020 végére 79,3 %-ra nőtt. 2022 végén a GDP 73,3 %-át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig a GDP 70,7 %-át, illetve 71,1 %-át éri el.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság a következő öt évben összességében stabilizálódna. 2027-től azonban az adósságráta növekedésnek indulna és 2033-ban elérné a GDP 72,5 %-át. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti

sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint nagy a valószínűsége annak, hogy az adósságráta 2027-ben magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockázatonövelő tényezők a kamatlábak közelmúltbeli emelkedéséhez, Magyarország negatív nettó nemzetközi befektetési pozíciójához, a rövid távú és külföldi adósságállomány növekvő arányához, valamint a magánszektorból eredő függő kötelezettségekhez kapcsolódnak, többek között a Covid19-válsággal kapcsolatos állami garanciák esetleges lehívásával összefüggésben. Másrészt a kockázatsökkentő tényezők közé tartozik egyfelől az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, másfelől a viszonylag stabil finanszírozási források. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott intézkedések – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Magyarországon egyensúlyhiány áll fenn. A nagyon erős árnyomáshoz, valamint a külső és kormányzati finanszírozási igényekhez kapcsolódó sebezhetőségek fokozódtak és jelentősek.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Magyarország 2023. május 9-én további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, melyek között szerepelt, hogy Magyarország a tőkepiacokon megnövekedett kockázati felárakkal szembesül tekintettel arra, hogy az uniós forrásokhoz való teljes körű hozzáféréshez szükséges feltételek Magyarország általi teljesítésének időpontja bizonytalan.

4.2.11. MÁLTA

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 8,6 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 11,8 %-kal, 2022-ben pedig 6,9 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 3,9 %-kal, 2024-ben pedig 4,1 %-kal fog növekedni. A 2022. évi növekedés fő hajtóereje a nettó export és a magánfogyasztás. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány a 2020. évi 9,7 %-ról 2021-ben a GDP 7,8 %-ára, 2022-ben pedig 5,8 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 5,1 %-át, 2024-ben pedig 4,5 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 4,2 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 3,8 %-ára, 2022-ben pedig 3,3 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 3,8 %-át érik el.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal összességében semleges volt, és a GDP –0,2 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Málta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,9 %-át (2021-ben a GDP 1,1 %-át) tették ki. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az egyéb uniós források kisebb mértékű felhasználásának tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Málta ezért nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges

folyó kiadások növekedése 0,9 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás azonban magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,9 %-át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Málta ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP +0,4 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,8 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át tették ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Ezért Málta további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközon és más uniós alapokon keresztül, bár az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 40,3 %-ról 2020 végére 52,9 %-ra nőtt. 2022 végén a GDP 53,4 %-át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint 54,8 %-át, illetve 56,1 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: 2023. május 5-én Málta további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen a nemzeti légitársaság szerkezetátalakításával és munkavállalóinak előrehozott nyugdíjazásával kapcsolatban 2022-ben felmerült költségekre vonatkozóan.

4.2.12. AUSZTRIA

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 6,5 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 4,6 %-kal, 2022-ben pedig 5 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,4 %-kal, 2024-ben pedig 1,6 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a magánfogyasztás vezérli. A gazdasági tevékenység 2022-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 8 %-ról 2021-ben a GDP 5,8 %-ára, 2022-ben pedig 3,2 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 2,4 %-át, 2024-ben pedig 1,3 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 3,3 %-ára nőttek, 2021-ben tovább növekedtek a GDP 3,6 %-ára, majd 2022-ben 3,3 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban eléri a 3,4 %-ot, és 2022-ben és 2023-ban egyaránt meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP -2,8 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően

Ausztria a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,2 %-át (2021-ben a GDP 0,2 %-át) tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Ausztria ezért nem tartotta fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat, ami nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,8 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,5 %-át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a). Ausztria ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal a magas infláció mellett restriktív lesz (a GDP 1,0 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések megnövekedett költségeit, amelyek a GDP 0,2 %-át teszik ki. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 0,3 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Ausztria ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 70,6 %-ról 2020 végére 82,9 %-ra nőtt. 2022 végén a GDP 78,4 %-át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig a GDP 75,4 %-át, illetve 72,7 %-át éri el. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében alacsony kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza az Ausztria által 2023. május 8-án előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.13. LENGYELORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 2 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 6,9 %-kal, 2022-ben pedig 5,1 %-kal nőtt. A gazdaság 2023-ban várhatóan 0,7 %-kal, 2024-ben pedig 2,7 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a nettó export és a beruházások vezérlik. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 6,9 %-ról 2021-ben a GDP 1,8 %-ára csökkent, majd 2022-ben 3,7 %-ára nőtt. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 5 %-át, 2024-ben pedig 3,7 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 4,5 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 4,1 %-ára, 2022-ben pedig 4 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 4,1 %-ára nőnek, így 2021-ben és 2022-ben meghaladják, 2023-ban viszont nem érik el a költségvetési hiány szintjét.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP -3,0 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Lengyelország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,0 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Lengyelország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 2,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,9 %-át kitevő további nettó költségvetési költség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,5 %-a). Lengyelország ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP -0,8 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,8 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések megnövekedett, a GDP 0,1 %-át kitevő költségeit. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem alacsonyabb költségeit is (a GDP 0,2 %-ával). Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a nem célzott energetikai intézkedések, a védelmi és egészségügyi kiadások növekedése, valamint a közszféra béreinek és szociális juttatásainak tartós növekedése okozza. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,2 százalékpontos restriktív hatást

gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Lengyelország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint nem fogja fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 45,7 %-ról 2020 végére 57,2 %-ra nőtt. 2022 végén a GDP 49,1 %-át, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint 50,5 %-át, illetve 53 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Lengyelország 2023. május 9-én további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen a fegyveres erők korszerűsítésére fordított kiadásoknak az ukrajnai háború miatti jelentős növekedésére, valamint a helyi önkormányzatok beruházásainak emelkedésére vonatkozóan. A honvédelemről szóló, 2022. március 11-i törvény a 2022-ben tervezett 2,2 %-ról 2023-ra a GDP 3 %-ára növelte a honvédelmi kiadásokat. A védelmi kiadások és a helyi önkormányzati beruházások növekedése miatt (nominális értéken az előző évhez képest mintegy 21 %-kal) az állami beruházások dinamikája 2022-ben felgyorsult (nominális értéken 14,3 %-kal az előző évhez képest), és a GDP-hez viszonyítva elérte a 4,0 %-os szintet. Ez az érték 2023-ban várhatóan tovább nő, a GDP mintegy 4,2 %-ára.

4.2.14. SZLOVÉNIA

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 4,3 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 8,2 %-kal, 2022-ben pedig 5,4 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,2 %-kal, 2024-ben pedig 2,2 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a belső kereslet vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 7,7 %-ról 2021-ben a GDP 4,6 %-ára, 2022-ben pedig 3 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 3,7 %-át, 2024-ben pedig 2,9 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 4,1 %-ára nőttek, 2021-ben és 2022-ben tovább nőttek a GDP 4,7 %-ára, illetve 5,2 %-ára. Az előrejelzés szerint 2023-ban tovább növekednek és elérik a GDP 6,1 %-át, így 2021-től három egymást követő évben meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal támogató volt, és a GDP –1,2 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Szlovénia a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,7 %-át tették ki (2021-ben a GDP 0,8 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások 0,7 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Szlovénia ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalta az energiaárak emelkedésének

gazdasági és társadalmi hatását enyhítő fiskális politikai intézkedések további hatását (a GDP 1,0 %-ának megfelelő nettó költségvetési többletköltség), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Szlovénia ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-1,2$ %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 0,3 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez annak ellenére van így, hogy az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések költsége a GDP 0,5 %-ának megfelelő arányban csökkent. Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a magasabb támogatások és a közszféra bérköltségeinek növekedése okozza. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,6 %-át tették ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Szlovénia ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközon és más uniós alapokon keresztül, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 65,4 %-ról 2020 végére 79,6 %-ra nőtt. 2022 végén a GDP 69,9 %-át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP 69,1 %-át, illetve 66,6 %-át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Szlovénia 2023. május 8-án további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen a nyugdíjak és a szociális transzferek 2023. évi kötelező, bérnövekedéssel és inflációval, 2022-ben történő kiigazítására vonatkozóan.

4.2.15. SZLOVÁKIA

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 3,3 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 4,9 %-kal, 2022-ben pedig 1,7 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 1,7 %-kal, 2024-ben pedig 2,1 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a beruházások és az állami fogyasztás vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: A költségvetési hiány a 2020. és 2021. évi 5,4 %-ról a GDP 2 %-ára csökkent 2022-ben. Az előrejelzés szerint 2023-

ban a GDP 6,1 %-át, 2024-ben pedig 4,8 %-át éri el. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 3,4 %-ára, 2021-ben pedig 3,1 %-ára csökkentek, 2022-ben a GDP 3,3 %-ára nőttek. Az előrejelzés szerint 2023-ban tovább növekednek a GDP 4,9 %-ára, így 2022-ben meghaladják, de 2023-ban nem éri el a költségvetési hiány szintjét.

A Bizottság becslései szerint 2022-ben a GDP 1,3 %-át kitevő restriktív költségvetési irányvonal állt fenn, ami a magas infláció mellett megfelelő volt. A Tanács ajánlásának megfelelően Szlovákia a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022. évi csökkenése az uniós strukturális alapok alacsony mértékű felhasználásának, és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival összefüggő realizált kiadások elhalasztásának tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Szlovákia ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Szlovákia ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP -6,2 %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP 4,4 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések csökkentését, a GDP 0,2 %-ának megfelelő költségét. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem alacsonyabb költségeit is (a GDP 0,1 %-ával). Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása nem az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a nem célzott energetikai intézkedések, az egészségügyi dolgozók tartós béremelései, valamint az élelmiszer- és szabadidő-ágazat heakulcsainak csökkenése okozza. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. Az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 2,8 %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Szlovákia további beruházásokat tervez finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközen és más uniós alapokon keresztül, és előrejelzései szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi 48 %-ról 2021 végére 61 %-ra nőtt. 2022 végén az államadósság a GDP 57,8 %-át érte el, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint 58,3 %-át, illetve 58,7 %-át teszi ki.

Összességében az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon magas kockázatokat állapít meg. Az alapul vett tízéves előrejelzés szerint a GDP-arányos államadósság a következő években folyamatosan nőne, és 2033-ban elérné a GDP 84,7 %-át. A makrogazdasági változókat érintő lehetséges átmeneti sokkok széles skáláját szimuláló sztochasztikus előrejelzések szerint az adósságárta 2027-ben valószínűleg magasabb lenne, mint 2022-ben.

Az adósság fenntarthatóságának átfogó értékeléséhez más tényezőket is figyelembe kell venni. Egyrészt a kockázatonövelő tényezők a kamatlábak közelmúltbeli emelkedéséhez, Szlovákia negatív nettó nemzetközi befektetési pozíciójához, a külföldi illetőségű hitelezőkkel szembeni rövid lejáratú államadósság arányához és a magánszektorból eredő függő kötelezettségekhez kapcsolódnak, többek között a Covid19-válssággal kapcsolatos állami garanciák esetleges lehívásával összefüggésben. Másrészt a kockázatsökkentő tényezők közé tartozik az, hogy az adósság futamidejét az elmúlt években meghosszabbították, ami lehetővé teszi, hogy az emelkedő kamatlábak csak fokozatosan érvényesüljenek az adósságteherben, mely korábban a hosszú lejáratú, viszonylag stabil (diverzifikált és nagy befektetői bázissal rendelkező) finanszírozási források történelmileg alacsony hitelfelvételi költségeinek köszönhetően kedvezően alakult. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti értékelés: Szlovákiában nem tapasztalható egyensúlyhiány. A versenyképességgel, a lakhatással, a háztartások adósságállományával és a külső egyenleggel kapcsolatos sebezhetőségek mértéke növekedett, de azok a közeljövőre nézve általánosságban visszafogottnak tűnnek és előreláthatóan azok enyhülnek a gazdasági feltételek normalizálódásával.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Az előző szakaszokban bemutatott elemzés már tartalmazza a Szlovákia által 2023. május 9-én előterjesztett kulcsfontosságú tényezőket.

4.2.16. FINNORSZÁG

Középtávú makrogazdasági helyzet: A 2020. évi 2,4 %-os visszaesést követően a gazdaság 2021-ben 3 %-kal, 2022-ben pedig 2,1 %-kal nőtt. 2023-ban várhatóan 0,2 %-kal, 2024-ben pedig 1,4 %-kal fog növekedni. A 2023. évi növekedést elsődlegesen a nettó export és az állami fogyasztás vezérli. A gazdasági tevékenység 2021-ben meghaladta a 2019. évi éves szintet.

Középtávú költségvetési helyzet, a beruházásokat is beleértve: Az államháztartási hiány 2020. évi 5,6 %-ról 2021-ben a GDP 2,8 %-ára, 2022-ben pedig 0,9 %-ára csökkent. Az előrejelzés szerint a hiány 2023-ban és 2024-ben is 2,6 % lesz. Miután az állami beruházások 2020-ban a GDP 4,8 %-ára nőttek, 2021-ben a GDP 4,2 %-ára, 2022-ben pedig 4,1 %-ára csökkentek. Az előrejelzés szerint 2023-ban a GDP 4,5 %-ára nőnek, és 2021-től három egymást követő évben meghaladják a költségvetési hiányt.

A Bizottság becslései szerint, a Tanács ajánlásának megfelelően 2022-ben a költségvetési irányvonal összességében semleges volt, és a GDP -0,1 %-át tette ki. A Tanács ajánlásának megfelelően Finnország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozandó beruházásokkal továbbra is támogatta a helyreállítást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 0,3 %-át (2021-ben a GDP 0,2 %-át) tették ki. A nemzeti finanszírozású

beruházások 0,0 százalékpontos semleges hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Finnország ezért a Tanács ajánlásának megfelelően fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése összességében semleges, 0,1 százalékpontos hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. Finnország ezért kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint a magas infláció mellett 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-1,0\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése az előrejelzések szerint a GDP $0,6\%$ -ának megfelelő expanzív hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásokra és vállalkozásokra irányuló célzott támogatási intézkedések összességében stabil költségeit. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem magasabb költségeit is (a GDP $0,2\%$ -ával). Ezért a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása csak részben az energiaár-növekedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tulajdonítható. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a szociális juttatások indexálása, a helyi önkormányzatok részére nyújtott központi kormányzati finanszírozás, valamint a további védelmi kiadások és a K+F-hez kapcsolódó beruházások is vezérlik. Összefoglalva, a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP $0,4\%$ -át tették ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások $0,4$ százalékpontos expanzív hatást gyakoroltak a költségvetési irányvonalra. Finnország ezért további beruházások finanszírozását tervezi a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel keresztül, és az előrejelzések szerint fenn fogja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat.

Középtávú adóssághelyzet: Az államadósság a 2019 végi $64,9\%$ -ról 2020 végére $74,7\%$ -ra nőtt. 2022 végén a GDP 73% -át tette ki, 2023 és 2024 végén pedig az előrejelzések szerint a GDP $73,9\%$ -át, illetve $76,2\%$ -át teszi ki. Az adósságfenntarthatósági elemzés középtávon összességében közepes kockázatokat állapít meg. Emellett az Európai Helyreállítási Eszköz/Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében végrehajtott strukturális reformok – teljes körű végrehajtásuk esetén – az elkövetkező években további pozitív hatást gyakorolhatnak a GDP növekedésére, és ezáltal hozzájárulhatnak az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások mérsékléséhez.

A tagállam által előterjesztett egyéb tényezők: Finnország 2023. május 9-én további, fent nem említett érdemleges tényezőket nyújtott be, nevezetesen arra vonatkozóan, hogy a 2023. április 2-án Finnországban tartott parlamenti választások miatt 2023. március 23-án változatlan politikát feltételező stabilitási programot nyújtottak be. Finnország új kormánya az államháztartásra vonatkozó célját az ősszel benyújtandó stabilitási programban, valamint a költségvetés-tervezési javaslatban fogja ismertetni az államháztartásra vonatkozó költségvetési terv részeként.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Tizenöt uniós tagállam lépte túl meg a hiányra vonatkozó referenciaértéket 2022-ben, vagy tervezi, hogy 2023-ban túllépi azt: Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Ausztria, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia.

Ausztria esetében a 2022. évi hiányráta és a 2023-ra tervezett hiányráta meghaladja, de megközelíti a GDP 3 %-át. Az e jelentésben figyelembe vett többi 14 tagállam esetében, amelyek 2022-ben túllépik a Szerződésben foglalt referenciaértéket, vagy tervezik annak túllépését 2023-ban, a hiány a GDP 3 %-át meghaladta, vagy a tervek szerint meghaladja azt és nem közelíti azt meg.

A Szerződésben meghatározott referenciaérték túllépése mind a 15 tagállamban kivételesnek minősül a Szerződés meghatározása alapján. Belgium, Bulgária, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Magyarország, Málta, Lengyelország és Szlovákia esetében azonban a referenciaérték túllépése várhatóan nem lesz átmeneti.

Összességében, figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, az e jelentésben szereplő elemzés alapján **Belgium, Bulgária, Csehország, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia nem teljesíti** a Szerződésben és az 1467/1997/EK rendeletben meghatározott **hiánykritériumot**.

2022 végén kilenc tagállam bruttó államadóssága meghaladta a GDP 60 %-át: Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Magyarország, Ausztria, Szlovénia és Finnország. E tagállamok közül Belgium, Németország, Spanyolország, Magyarország, Ausztria és Szlovénia megfelelt az adósságcsökkentési referenciaértéknek, míg Franciaország, Olaszország és Finnország annak nem felelt meg.

Összefoglalva, figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, az e jelentésben szereplő elemzés alapján **Franciaország, Olaszország és Finnország nem teljesíti** a Szerződésben és az 1467/1997/EK rendeletben meghatározott **adósságkritériumot**. Ugyanakkor a Bizottság az összes érdemleges tényező értékelése alapján úgy véli, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túl nagy terhet jelentő, előreütemezett költségvetési kiigazítást vonna maga után, amely veszélyeztetné a gazdasági növekedést. **Ezért a Bizottság véleménye szerint az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés a fennálló gazdasági feltételek mellett nem indokolt.**

Figyelembe véve, hogy jelenleg a makrogazdasági és költségvetési kilátásokat tartósan nagy fokú bizonytalanság övezi, **a Bizottság már 2023 márciusában bejelentette, hogy 2023 tavaszán nem javasolja új túlzotthiány-eljárás megindítását.** Ugyanakkor folytatódni fog a hiány és az adósság alakulásának nyomon követése, és a Bizottság javasolni fogja a Tanácsnak, hogy a 2023. évi tényadatok alapján 2024 tavaszán indítson a hiányon alapuló túlzotthiány-eljárást.